

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ
N U T A R I M A S

**DĖL MOKYKLOS NELANKANČIŲ VAIKŲ SUGRAŽINIMO Į MOKYKLAS
PROGRAMOS PATVIRTINIMO**

2008 m. lapkričio 24 d. Nr. 1261
Vilnius

Įgyvendindama Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006–2008 metų programos įgyvendinimo priemonių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. spalio 17 d. nutarimu Nr. 1020 (Žin., 2006, Nr. [112-4273](#)), 2 lentelės „Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006–2008 metų programos įsipareigojimų įgyvendinimo priemonės“ 90 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Patvirtinti Mokyklos nelankančių vaikų sugražinimo į mokyklas programą (pridedama).
2. Rekomenduoti savivaldybėms dalyvauti įgyvendinant šiuo nutarimu patvirtintą programą ir skirti iš savivaldybių biudžetų lėšų jai įgyvendinti.

L. E. MINISTRO PIRMININKO PAREIGAS

GEDIMINAS KIRKILAS

L. E. SOCIALINĖS APSAUGOS IR
DARBO MINISTRO PAREIGAS,
PAVADUOJANTI L. E.

ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTRO PAREIGAS

VILJA BLINKEVIČIŪTĖ

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos Vyriausybės
2008 m. lapkričio 24 d.
nutarimu Nr. 1261

MOKYKLOS NELANKANČIŲ VAIKŲ SUGRAŽINIMO Į MOKYKLAS PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Mokyklos nelankančių vaikų sugražinimo į mokyklas programos (toliau vadinama – ši programa) paskirtis – mažinti bendrojo lavinimo mokyklose (toliau vadinama – mokyklos) pagal privalomojo švietimo programas nesimokančių vaikų.

2. Šios programos vykdytojai: Švietimo ir mokslo ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Vidaus reikalų ministerija, savivaldybės.

3. Šioje programoje vartojamos sąvokos paaiškintos Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme (Žin., 1991, Nr. [23-593](#); 2003, Nr. [63-2853](#)) ir Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatyme (Žin., 2006, Nr. [17-589](#)).

4. Ši programa įgyvendinama 2008–2010 metais.

II. SITUACIJOS ANALIZĖ

5. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas numato, kad savivaldybės vykdomoji institucija organizuoja ir tvarko savivaldybės teritorijoje gyvenančių vaikų apskaitą ir užtikrina, kad visi vaikai mokytųsi pagal privalomojo švietimo programas.

6. Mokyklinio amžiaus vaikų nuo 7 iki 16 metų apskaita organizuojama ir kontroliuojama pagal Mokyklinio amžiaus vaikų nuo 7 iki 16 metų apskaitos tvarką, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. rugpjūčio 4 d. nutarimu Nr. 889 (Žin., 1997, Nr. [75-1946](#)). Pagal šią tvarką į apskaitą patenka vaikai nuo 7 iki 16 metų, kurie, savivaldybių ir mokyklų duomenimis, turi lankyti mokyklą, bet jos nelanko.

7. Savivaldybių duomenimis, 2003 metais mokyklos nelankė 572, 2004 metais – 505, 2005 metais – 631, 2006 metais – 357, 2007 metais – 259 vaikai. Savivaldybėse kaupiama informacija apie nesimokančius vaikus, tačiau nėra mokyklos nelankančių vaikų apskaitos sistemos.

8. Lietuvoje atliktų tyrimų analizė rodo, kad vaikai mokyklos nelanko dėl šių priežasčių:

8.1. nesugebėjimo įsisavinti mokymosi turinio, laiku nesuteiktos švietimo pagalbos;

8.2. psichologinių asmenybės ypatumų, emocijų ir elgesio sutrikimų, konfliktiškų santykių su mokytojais ir bendraamžiais;

8.3. nepatenkinamų socialinių ekonominių mokinio ir jo šeimos sąlygų;

8.4. nepakankamos pedagogų kompetencijos dirbti su nemotyvuotais, mokyklos nelankančiais vaikais ir neigiamo mokytojų požiūrio į mokymosi sunkumų turinčius mokinius.

9. Keletas savivaldybių ir mokyklų yra pasitvirtinusios mokyklos nelankančių vaikų apskaitos tvarką, vykdo įvairias prevencijos programas, tačiau nepakanka švietimo institucijų ir programų, kurios padėtų mokyklos nelankantiems vaikams atgauti prarastą mokymosi motyvaciją, pasitikėjimą savimi, socialinius įgūdžius. Šalyje nėra vaikų grąžinimo į mokyklą sistemos.

10. Siekiant spręsti mokyklos nelankančių mokinių problemas ir atkreipti visuomenės dėmesį į jas, įgyvendinamos tokios priemonės:

10.1. Švietimo ir mokslo ministerija jau ketverius metus organizuoja akciją „Mokyklon? Pakeliui!“, kurios tikslas – skatinti visuomenę padėti sugrąžinti į mokyklą nesimokančius ar jos nelankančius vaikus.

10.2. Nuo 1993 metų veikia jaunimo mokyklos, skirtos praradusių mokymosi motyvaciją ir nelankančių mokyklos vaikų problemoms spręsti, tačiau jų per mažai. Švietimo ir mokslo ministro 2005 m. gruodžio 12 d. įsakymu Nr. ISAK-2549 (Žin., 2006, Nr. [7-263](#)) patvirtinta Jaunimo mokyklų koncepcija.

10.3. Įgyvendinant Socialinių pedagogų etatų steigimo švietimo įstaigose 2001–2005 metų programą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. balandžio 24 d. nutarimu Nr. 471 (Žin., 2001, Nr. [36-1220](#)), daugelyje mokyklų įdarbinti socialiniai pedagogai, kurių pagrindinis profesinės veiklos tikslas – laiku pastebėti, įvertinti ir spręsti vaikų mokyklos nelankymo, nesimokymo, netinkamo elgesio ir kitas problemas.

10.4. Įgyvendinama Specialiųjų poreikių mokinių vežiojimo 2005–2008 metų programa „Geltonasis autobusas“, patvirtinta švietimo ir mokslo ministro 2004 m. gruodžio 7 d. įsakymu Nr. ISAK-1953 (Žin., 2004, Nr. [179-6627](#)), ir Mokyklų aprūpinimo geltonaisiais autobusuais 2006–2008 metų programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. spalio 19 d. nutarimu Nr. 1110 (Žin., 2005, Nr. [126-4497](#)). Jų tikslas – siekti, kad vaikai į mokyklas būtų vežami mokykliniu transportu, kaimo vaikai saugiai pasiektų mokyklas, gerėtų jų ugdymo kokybė.

10.5. Diegiant Pedagoginės ir psichologinės pagalbos teikimo modelį, patvirtintą švietimo ir mokslo ministro 2003 m. birželio 25 d. įsakymu Nr. ISAK-897 (Žin., 2003, Nr. [74-3451](#)), įsteigtos 53 pedagoginės psichologinės tarnybos. Gerėja švietimo pagalbos vaikams prieinamumas, tačiau dar menka šių tarnybų materialinė, techninė, metodinė bazė, mažesnė savivaldybėse trūksta reikiamos kvalifikacijos specialistų.

10.6. Švietimo ir mokslo ministro 2004 m. rugsėjo 17 d. įsakymu Nr. ISAK-1462 „Dėl teisės pažeidimų, mokyklos nelankymo, narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimo, ŽIV/AIDS, smurto ir nusikalstamumo prevencijos“ (Žin., 2004, Nr. [145-5281](#)) siekiama užtikrinti mokyklose saugią ir sveiką aplinką mokiniams, sudaryti tinkamas vaiko gerovės sąlygas ir šalinti mokyklos nelankymo priežastis, o mokyklose diegiama vaikų elgsenos stebėsenos kompiuterinė programa STEBIS – duomenys apie mokinių negatyvaus elgesio raišką ir raidą.

10.7. Nuo 2007 m. sausio 1 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos socialinės paramos mokiniams įstatymas (Žin., 2006, Nr. [73-2755](#); 2008, Nr. [63-2382](#)), įteisinantis dvejopą socialinę paramą mokiniams – nemokamą maitinimą ir aprūpinimą mokinio reikmenimis prasidedant naujiems mokslo metams. Mokinių nemokamam maitinimui 2007 metais skirta 81,5 mln. litų, aprūpinimui mokinio reikmenimis – 10,8 mln. litų. Socialinė parama mokiniams padidėjo. Pastaruoju metu mokyklose nemokamai maitinama apie 85 tūkst. nepasiturinčių šeimų vaikų, kurie mokosi pagal priešmokyklinio ar bendrojo lavinimo programas. Prasidedant 2007–2008 mokslo metams, mokinio reikmenimis aprūpinta apie 57 tūkst. mokinių.

10.8. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymo (Žin., 2007, Nr. [80-3214](#)) 8 straipsnio 1 dalies 5 punktu, minimalios priežiūros priemonės gali būti skiriamos vaikui, kuris nuolat nesimoko ar nelanko mokyklos. Šiame įstatyme numatyta, kad viena iš vaiko minimalios priežiūros priemonių – jo įpareigojimas iki 16 metų mokytis pagal pradinio ir pagrindinio ugdymo programas. Taip siekiama, kad mažėtų nesimokančių pagal privalomojo švietimo programas vaikų, būtų organizuojamas kryptingas darbas ir teikiama švietimo pagalba vaikams, nelankantiems mokyklos ar turintiems kitų elgesio problemų.

10.9. Europos Sąjungos struktūrinių fondų 2004–2006 metų lėšomis finansuota 20 projektų (27,5 mln. litų), kurie sprendžia mokyklos nelankymo problemą: užtikrina tinkamą infrastruktūrą, kuria naujas mokymo programas (modulius), specialias klases darbui su nesimokančiais ar mokyklos nelankančiais vaikais, prevencijos (grąžinimo) modelius,

teikia pagalbą mokymosi sunkumų turintiems vaikams, tobulina pedagogų, švietimo pagalbos specialistų kompetenciją, analizuoja problemas, taikomų programų veiksmingumą ir panašiai.

III. PROGRAMOS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

- 11. Šios programos tikslas – mažinti mokyklos nelankančių vaikų.
- 12. Šios programos uždaviniai:
 - 12.1. didinti savivaldybių atsakomybę už jų teritorijoje gyvenančių vaikų mokymąsi pagal privalomojo švietimo programas;
 - 12.2. koordinuoti švietimo pagalbos teikimą, didinti jos prieinamumą;
 - 12.3. tobulinti mokytojų ir kitų specialistų kvalifikaciją;
 - 12.4. didinti mokyklos ir tėvų (globėjų, rūpintojų) atsakomybę už vaikų mokymąsi pagal privalomojo švietimo programas.

IV. NUMATOMI REZULTATAI IR VERTINIMO KRITERIJAI

- 13. Įgyvendinus šią programą:
 - 13.1. bus finansuota 100 švietimo pagalbos specialistų etatų;
 - 13.2. kasmet kvalifikaciją tobulins 400 mokytojų ir švietimo pagalbos specialistų, 60 savivaldybių atsakingų specialistų;
 - 13.3. bus modernizuota 53 pedagoginių-psichologinių tarnybų materialinė bazė;
 - 13.4. bus įdiegta viena vaikų elgsenos stebėsenos programa švietimo pagalbai užtikrinti;
 - 13.5. bus įsteigtos 8 švietimo pagalbą mokyklos nelankantiems vaikams teikiančios grupės;
 - 13.6. bus modernizuotos 22 jaunimo mokyklų ugdymo bazės;
 - 13.7. bus sukurta interneto svetainė, informuojanti apie švietimo pagalbą šalyje.
- 14. Nustatomi tokie šios programos įgyvendinimo vertinimo kriterijai:
 - 14.1. finansuotų švietimo pagalbos specialistų etatų skaičius;
 - 14.2. kvalifikaciją darbo su mokyklos nelankančiais vaikais ar jų tėvais klausimais tobulinusių mokytojų, švietimo pagalbos specialistų, savivaldybių atsakingų darbuotojų skaičius;
 - 14.3. mokyklų, kuriose įdiegta vaikų elgsenos stebėsenos programa, skaičius;
 - 14.4. pedagoginių-psichologinių tarnybų, kurių ugdymo bazė modernizuota, skaičius;
 - 14.5. įsteigtų švietimo pagalbą mokyklos nelankantiems vaikams teikiančių grupių skaičius;
 - 14.6. jaunimo mokyklų, kuriose modernizuota ugdymo bazė, skaičius;
 - 14.7. sukurtų interneto svetainių skaičius.

V. FINANSAVIMAS

- 15. Ši programa finansuojama iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų lėšų, taip pat kitų šaltinių.

VI. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

- 16. Šios programos įgyvendinimo priemonių planas pateiktas priede.
- 17. Už šios programos įgyvendinimo koordinavimą atsako Švietimo ir mokslo ministerija.
- 18. Šios programos įgyvendinimo priemonės vykdančios institucijos – Vidaus reikalų ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, savivaldybės – iki kiekvienų metų vasario 1 d. Švietimo ir mokslo ministerijai pateikia šios programos įgyvendinimo rezultatų ataskaitą.

19. Kiekvienais kalendoriniais metais iki kovo 1 d. Švietimo ir mokslo ministerija teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybei šios programos vykdymo ataskaitą.

Mokyklos nelankančių vaikų sugrąžinimo į mokyklas
programos
priedas

MOKYKLOS NELANKANČIŲ VAIKŲ SUGRĄŽINIMO Į MOKYKLAS PROGRAMOS PRIEMONIŲ PLANAS

Eil. Nr.	Uždaviniai	Priemonės	Vykdytojai	Vykdymo metai	Preliminarus lėšų poreikis, tūkst. litų				Lėšų šaltinis
					iš viso	2008 metais	2009 metais	2010 metais	
1.	Didinti savivaldybių atsakomybę už jų teritorijoje gyvenančių vaikų mokymąsi pagal privalomojo švietimo programas	1.1. Organizuoti mokymą savivaldybių specialistams, dirbantiems su vaikų apskaitos duomenimis	Švietimo ir mokslo ministerija, savivaldybės	2009–2010	20	–	10	10	Švietimo ir mokslo ministerijos asignavimai
		1.2. Parengti ir patvirtinti teisės aktus dėl alternatyvaus ugdymo mokyklų (jaunimo mokyklų ir kitų) tinklo plėtros savivaldybėse	Švietimo ir mokslo ministerija, savivaldybės	2009–2010	–	–	–	–	–
		1.3. Modernizuoti jaunimo mokyklų materialinę bazę	Švietimo ir mokslo ministerija, savivaldybės	2009–2010	20 000	–	10 000	10 000	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos
		1.4. Steigti švietimo pagalbą mokyklos nelankantiems vaikams teikiančias grupes savivaldybėse, dienos centrus ir panašiai, siekiant atkurti vaikų prarastą mokymosi motyvą ir įgūdžius, gebėjimą įsisavinti praleistą mokymosi medžiagą, padėti sėkmingai grįžti į mokyklą	Švietimo ir mokslo ministerija, savivaldybės	2009–2010	2 000	–	1 000	1 000	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos
2.	Koordinuoti švietimo pagalbos teikimą, didinti jos prieinamumą	2.1. Modernizuoti savivaldybių pedagoginių-psichologinių tarnybų materialinę bazę – aprūpinti jas reikiama įranga ir priemonėmis	Švietimo ir mokslo ministerija, savivaldybės	2010	2 000	–	–	2 000	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos, savivaldybių biudžetai

Eil. Nr.	Uždaviniai	Priemonės	Vykdytojai	Vykdymo metai	Preliminarus lėšų poreikis, tūkst. litų				Lėšų šaltinis
					iš viso	2008 metais	2009 metais	2010 metais	
		2.2. Siekiant išvengti atvejų, kai specialiųjų poreikių vaikai mokyklos nelanko dėl mokymosi sunkumų, finansuoti steigiamus papildomus specialiojo pedagogo, mokytojo padėjėjo ir psichologo etatus	Švietimo ir mokslo ministerija, savivaldybės	2008–2010	3 000	1 000	1 000	1 000	Švietimo ir mokslo ministerijos asignavimai
		2.3. Parengti ir patvirtinti švietimo pagalbos specialistų kabinetų materialinės-techninės bazės reikalavimus	Švietimo ir mokslo ministerija	2009	–	–	–	–	
		2.4. Sukurti ir plėtoti interneto svetainę, informuojančią apie švietimo pagalbos sistemą Lietuvos Respublikoje	Švietimo ir mokslo ministerija	2008–2010	30	10	10	10	Švietimo ir mokslo ministerijos asignavimai
3.	Tobulinti mokytojų ir kitų specialistų kvalifikaciją	3.1. Organizuoti mokymą savivaldybių atsakingiems specialistams mokyklos nelankymo prevencijos priemonių rengimo klausimais	Švietimo ir mokslo ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, savivaldybės	2008–2010	30	10	10	10	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos, Švietimo ir mokslo ministerijos asignavimai
		3.2. Organizuoti mokytojams kvalifikacijos tobulinimą darbo su mokyklos nelankančiais vaikais klausimais	Švietimo ir mokslo ministerija, savivaldybės	2008–2010	30	10	10	10	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos, Švietimo ir mokslo ministerijos asignavimai
		3.3. Organizuoti kvalifikacijos tobulinimą mokytojams, atliekantiems klasių vadovo funkcijas, – suteikti andragogikos žinių, būtinų darbui su tėvais	Švietimo ir mokslo ministerija, savivaldybės	2009–2010	20	–	10	10	Švietimo ir mokslo ministerijos asignavimai

Eil. Nr.	Uždaviniai	Priemonės	Vykdytojai	Vykdyimo metai	Preliminarus lėšų poreikis, tūkst. litų				Lėšų šaltinis
					iš viso	2008 metais	2009 metais	2010 metais	
4.	Didinti mokyklos ir tėvų (globėjų, rūpintojų) atsakomybę už vaikų mokymąsi pagal privalomojo švietimo programas	4.1. Parengti Reikalavimų valstybinių ir savivaldybių mokyklų nuostatomis, patvirtintų švietimo ir mokslo ministro 2004 m. liepos 16 d. įsakymu Nr. ISAK-1162 (Žin., 2004, Nr. 124-4495), pakeitimus – papildyti juos tėvų švietimo ir įtraukimo į mokyklos gyvenimą nuostatomis	Švietimo ir mokslo ministerija	2009–2010	–	–	–	–	–
		4.2. Tobulinti teisės aktus dėl švietimo pagalbos mokiniui ir mokytojui mokykloje teikimo siekiant užtikrinti jos kokybę ir veiksmingumą	Švietimo ir mokslo ministerija, savivaldybės	2009–2010	–	–	–	–	–
		4.3. Parengti informacinę medžiagą mokinių tėvams apie švietimo pagalbos, socialinių paslaugų teikimą, jų atsakomybę už vaiko mokymąsi pagal privalomojo švietimo programas	Švietimo ir mokslo ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Vidaus reikalų ministerija, savivaldybės	2009	20	–	20	–	Švietimo ir mokslo ministerijos asignavimai
Iš viso					27 150	1 030	12 070	14 050	